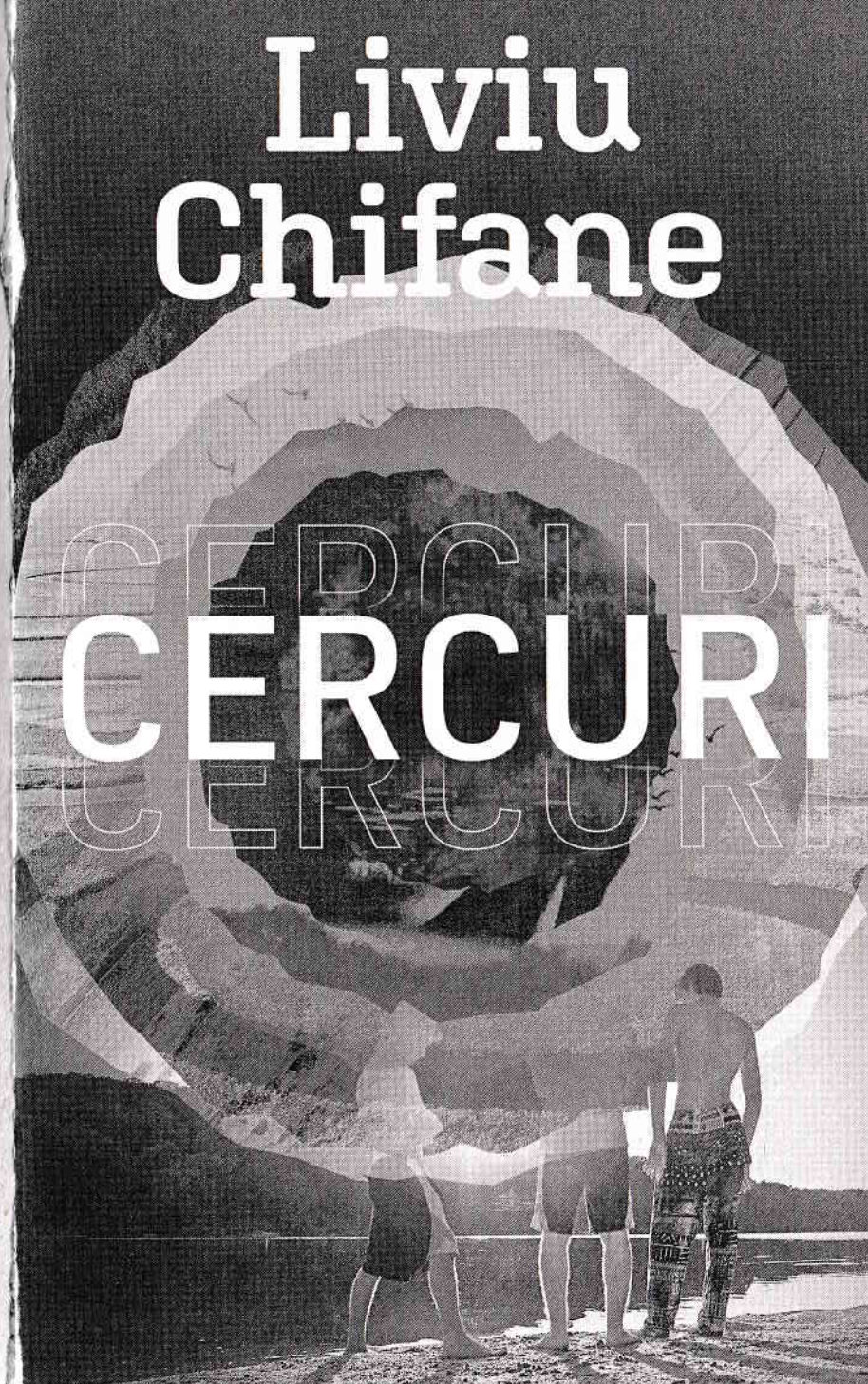

LBRIS

We know
books

Liviu Chifane

CERCURI
CERCURI
CERCURI

Cuprins

PREAMBUL – <i>Cercuri</i>	7
PRIMUL CERC – Amintiri din Casa Apelor	13
<i>Primul drum</i>	15
<i>Păstruga</i>	20
<i>Goana</i>	23
<i>Spaima</i>	28
<i>Cine te strigă în noapte?</i>	33
<i>Sub alge</i>	36
<i>Macaraua</i>	39
<i>Priponul și Mămăliga</i>	55
<i>Moș Parâmbă zis Babula</i>	69
<i>Drum de apă</i>	77
<i>Blestemul Sfântului Pantelimon</i>	85
<i>Trambulina</i>	90
<i>Satul adormit</i>	96
Al DOILEA CERC – Întâmplări într-o încăpere exterioară	105
<i>Prin geamul deschis</i>	107
<i>Cel mai frumos moment</i>	110
<i>Prima oră</i>	117
<i>Războaiele Anei</i>	122
<i>Răzbunarea lui Grig</i>	129
<i>Stăpânul sacului</i>	136
<i>Fetița cu o floare în mână</i>	145
<i>În umbra șinelor</i>	149
<i>Ultimul martor</i>	152
Al TREILEA CERC – Pahare de cuvinte.....	163
EPILOG – Ieșirea din cerc.....	195

LBRIS

We know
books

PRIMUL CERC

AMINTIRI
DIN
CASA APELOR

*„N-o să ne rămână nicio insulă necunoscută, niciuna,
nicio barză nearătată cu mâna. Ba chiar și stelele din
baltă le vom număra. Și-n timpul ăsta, lin, lin, pe sub
picioare vom simți cum se varsă Dunărea în mare.”*

(Marin Sorescu, *De-a Delta Dunării*,
în vol. *Unde fugim de acasă?*)

Primul drum

Copilul strânge în pumn bățul de bambus, privind către apă. În jurul lui, o ceață întunecată cuprinde tot. În fața lui, pontonul imens se leagănă așteptându-l. Îl privește cu emoție. Simte în picioare un tremur care-i cuprinde mijlocul, pieptul, urechile. Pășește grăbit și pare că ceva îl ține în urmă, o mână ascunsă nu-l lasă să se apropie. Își adună toate puterile și deodată face un salt, un salt uriaș, se ridică în aer, plutește și vede apa, apa întunecată ce nu-și arată adâncurile.

Se lasă ușor pe marginea pontonului și privește în jos. În mână simte bățul solid de bambus și emoția îl cuprinde din nou. Acolo, departe, jos, apa se tulbură într-o zvârcolire fără margini. Un ghem negru de păcură se ridică din adâncuri și iată-l... monstrul... cu capul uriaș și coada înspicată... îl așteaptă. Iar el strânge bățul și privește peștele cel mare pe care l-a visat mereu. Apa e turbure ca ceața ce-l înconjoară... peștele se zvârcolește... parcă îl cheamă pe el... parcă îl știe. Mâinile rămân țepene și parcă nu mai vor să arunce undița spre prada mult visată... se trage înapoi, se lasă pe spate... să fugă... să scape de peștele care îl știe și îl atrage spre el... se împinge cu tâlpile de barele de fier găfâind... dar fierul se rupe... și firul întins îl trage, îl smulge... cade... cade... fără oprire... fără scăpare... monstrul ridică o mână uriașă care-l strânge de umăr și îl zguduie... îl zguduie... nu poate să scape... doar strigă îngrozit...

— Tata! Tăticu!...

Băiatul deschide ochii. Ca un reflex, îi fixează pe fereastră: întuneric. Încă nu s-a făcut dimineață? Mai e mult? În fața lui, tata zâmbește cu înțeles. Îl mustră din sprâncene:

— Hai! Gata! Ai visat! Îl liniștește cu glas scăzut.

— Gata? Mergem? băiguie copilul cu glas tremurat.
— Mai e, îi răspunde tatăl scurt, întorcându-se cu spatele. Culcă-te!

Se aude cum se apropie de pat și se bagă în așternut. De acolo se simte o foială înfundată.

— Are emoții!

E glasul șoptit el mamei.

Liniște.

Greierii țâraie grăbiți. Dintr-un colț al ferestrei, luna își strecoară razele printre frunzele late ale bolșii. Băiatul privește întunericul. Se gândește la ce a visat. Revede somnul uriaș către care cădea fără oprire. Un fior îi scutură trupul firav. Se bucură că a fost doar un vis.

Mai e până dimineață. Nu știe cât. Poate că mult, poate că puțin... Așa i se întâmplă când trebuie să meargă la pescuit. Adoarme greu și se trezește des. Transpiră. Visează mult. Pești uriași care îl înghit. Acum, însă, e altceva. Acum tata i-a promis că merg în baltă, tocmai la canalul Sondei, spre Sfântu Gheorghe. Sunt unsprezece kilometri din Sulina și până acolo, așa i-a spus tata, pe malul mării. Dimineața devreme. Înainte de răsărit.

Emoția îl cuprinde din nou. Nu a văzut niciodată răsăritul...

De când a aflat, stomacul i s-a umplut de un nerv tremurat ce nu i-a mai dat drumul. Toate le-a pregătit cu nerăbdare: undița, sajocul, momeala, hainele. A căutat cele mai bune cârlige și l-a rugat pe tata să i le lege, cu nod înfășurat, cum știe el, că așa țin mai mult și nu cad la peștii mari. A modelat un plumb potrivit pentru pluta din coadă de mătură și le-a înșirat pe toate pe nailonul rezistent. A căutat un băț de bambus, mult mai trainic decât cel de stuf, și a legat firul cu mai multe noduri, ca să țină. A fierț mămăligă cu puțină făină într-o căniță, pe soba de vară, lângă oalele mamei, a

înmuiat un miez mare de pâine în care a strecurat și puțin șofran, a verificat râmele roșii, grase, cu dungi galbene, aduse de tata, le-a pus pe toate într-un loc ferit. De nerv tot n-a scăpat. I-a strâns și i-a frământat corpul.

Privește în sus. Întuneric. Cine știe cât timp mai este! De dormit, nu mai poate dormi. Afară nu pare să apară niciun semn al luminii de dimineață. Oricum, tata a zis că o să fie noapte când vor pleca, pe la ora patru. Tata le știe pe toate fără să se uite la ceas. Când se face de plecare, se ridică brusc din pat și se pregătește. De multe ori l-a ascultat el și i-a urmărit zgomotele surde, minunându-se de simțurile lui ascunse. Parcă are un ceas, acolo, în cap, undeva.

Acum nu se aude nimic. Tata doarme. Și mama la fel. Doar el se frământă. Închide ochii și încearcă să se lase în somn ca într-o prăpastie. Nimic. Numără. Pe la câteva mii se plictisește. Oare cât o fi trecut? Minute, ore sau doar secunde? Mai bine se gândește la traseu! Iar? Iar...

... cum ies pe poartă, o vor lua spre marginea orașului, unde se întinde maidanul dinspre Bazinul Mare. Vor urca pe dig și vor merge spre cimitir, apoi, pe lângă el, pe drumul spre mare. Cum cimitirul rămâne în urmă, ei se apropie de plajă, lăsând în dreapta unitatea militară, întunecată și tăcută, apoi traversează podul sub care curge grăbit canalul ce se varsă în Dunăre, departe, în stânga, tocmai lângă cherhana. E ca un șarpe ce-și trage trupul negru în aerul cenușiu...

Tata merge în față cu un ghiozdan de școală vechi în spate și cu trei undițe în mâna dreaptă, undițe de bambus, legate cu sfoară într-un mănunchi. Pe bețele galbene se zăresc plutele cu inele colorate. Cel albastru e al copilului.

— Hai! Nu rămâne în urmă! îl îndeamnă tatăl, întorcând capul.

Băiatul își târăște picioarele scurte prin nisipul moale. Papucii de gumă parcă îl încurcă. Se îngroapă în pământul umed și îl împiedică. Se oprește oftând și îi descâlță,

băgându-și palmele în căușele lor. O răcoare plăcută îi întâmpină tălpile. În jur, aerul își pierde din întunecime. Din loc în loc se zăresc tufe de săbii lucioase, umede. Marea se aude liniștită, aruncându-și valurile mărunte ca niște ploi scurte la mal. Nu o vede prea bine printre pleoapele somnoroase.

— Tăticu! strigă el. Tata se oprește și se întoarce spre copil cu răbdare. Stai să vin și eu! se aude din nou glasul băiatului. Tata îl așteaptă, privindu-l cum se chinuie să-și ridice picioarele din nisip.

— Vezi să nu cazi, îl atenționează el.

— Nu cad! se laudă copilul. Mai e mult până la mare? întreabă el gâfâind.

— Nu, e aici, aproape, răspunde tatăl.

Valurile se aud mai lămurit. În urma sunetului, marea se arată și ea, o întindere întunecată, la capătul căreia pete luminoase albe, albastre, verzi, roșiatice își arată capetele ca niște pești ce ridică boturile din apă.

— Pune-ți papucii, că sunt scoici, îl atenționează tata.

Băiatul simte bucațile mici de cochilii cum îi împung tălpile goale. Hotărăște, totuși, să nu asculte și se ferește de ele țopăind și gemând. Malul apei se apropie și el, cu nisipul umed, plin de resturi de scoici și stuf. Valurile îl acoperă cu o perdea subțire de apă, apoi se retrag grăbite spre larg.

— Cât mai avem? întreabă copilul, apropiindu-se de apă. Lasă valurile să-i ude picioarele goale. Apa e rece. Fuge spre nisipul uscat, apoi revine când valurile s-au retras. Repetă jocul acesta care îi place.

— Mai avem! Mai avem! exclamă tata, privindu-l și zâmbind.

— Cât?

— Hai, că dacă-i după tine nu mai ajungem, răspunde tata, gata de drum. Uite acolo! strigă el, privind în larg și

arătând spre linia orizontului, pierdută în mare. Acolo, o sferă însângerată și-a făcut apariția din apă, aruncând în jur culori aprinse.

— Ța e soarele? întreabă copilul.

— Da, răspunde tatăl scurt.

— Ce mare e! Și roșu! Nu e galben, exclamă băiatul.

Rămâne așa, cu mâinile în șold și cu ochii pironiți pe mingea de foc. Aceasta se înalță încet pe cer, până se desprinde de tot de apă, rămânând suspendată în aer, deasupra valurilor. În jurul ei, un cordon de nori îi ia locul în mare, îndepărtându-se.

— Hai că ne așteaptă peștele! strigă tata, care s-a îndepărtat de-a lungul plajei și merge agale.

Băiatul întoarce obrazul colorat de soarele abia răsărit. S-a împrietenit și cu apa răcoroasă. Pornește grăbit, pleoscăind cu tălpile care lasă gropițe mărunte în nisip. Valurile se grăbesc să le acopere în urma lui. Aleargă chiuind. Un stol de pescăruși îi atrage micuțului atenția și se repede spre ei, ușuind. Păsările se înalță în aer, chemându-se cu glasuri ascuțite, apoi se așază în spatele lui, răsând. Băiatul își continuă alergarea spre tatăl care merge în ritm susținut, cu undițele în mână și cu ghiozdanul pe spate. În ochii copilului se perindă toți peștii bălții. Monstrul poate nu l-o prinde, dar un mocotel tot o băga în saioc!

În urma celor doi, pescărușii planează pe valurile înspumate.

Păstruga

Marius avea zece ani. Abia terminase clasa a patra. După ce a sunat ultimul clopoțel, a început marea hoinăreală pe străzile orașului și pe malurile apelor, prin stuf și printre sălcii pletoase, cu undița într-o mână și cu momeala în alta. Părul de culoarea pământului îi cădea neorânduit pe pielea goală, amestecându-se cu praful ridicat în aer de goana neconținută. Nici mama, nici tata nu-l puteau opri. Se țineau de capul lui, îl certau, îi dădeau palme... degeaba. El nu se astâmpăra, își vedea de hoinăreală... De asta îi ziceau toți Țiparul...

Într-o zi, pe când pescuia la Bazinul Mic, l-a strigat vărul lui, Marian. Era mai mare decât el cu șase ani, în clasa a zecea. Cu ramele pe umărul stâng, Marian fluiera un cântec neștiut.

— Hai, Țiparule, mergi cu mine?

Țiparul a întors capul, s-a foit pe mal cu undița în mână, s-a interesat:

— Unde?

— Zi, mergi? i-a întors-o Marian.

Asta însemna că nu era de vorbit. Țiparul s-a ridicat ca o săgeată, a strâns firul undiței pe sub bățul de stuf și a înfipt cârligul într-o parte, apoi a țâșnit în urma vărului său. Când l-a ajuns, a început să-l întrebe:

— Mergem la Bazinul Mare? Ai setci acolo, nu?

— Da, mă! îi răspundea Marian scurt, din când în când. Apoi se mai enerva. Mai taci din gură, Țiparule! îi zicea el, râzând.

Marius nu se lăsa. Îi povestea ba de una, ba de alta. Când a terminat cu povestitul, a început să-l întrebe iar, câți

coseaci are, ce fel de scule, unde le-a pus, sub pontoane sau în larg? Marian nu-i răspundea. Mergea tăcut și morocănos pe drumul plin de piatră mărunță. Cizmele îi fluturau grele și loveau zgomotos șoseaua. Curând au ajuns la Bazinul Mare. Au trecut de poartă și Marian a făcut cu mâna paznicului ce se zărea de după geamul gheretei. Se cunoșteau. Nu rămânea nici paznicul cu mâna goală...

Țiparul a dat din cap cu înțeleș și au continuat să meargă. Malul apei s-a arătat și el, pietros, cu buruieni înalte crescute printre bolovani, cu epave de șalupe ce zăceau pe mal sau pe luciul apei, cu pontoanele înalte, înșirate până departe în ambele părți. Cei doi au continuat să meargă înainte. După trei pontoane, au coborât malul, iar Marian a tras de o funie ascunsă în apă, al cărei capăt l-a scos dintre pietre. Funia s-a întins, iar dintre pontoane s-a ivit, ca o nălucă, o barcă. Barca s-a apropiat și cei doi au urcat în liniște. Marian a potrivit ramele și s-au strecurat printre două pontoane, până în partea cealaltă, spre larg. Aici, legat de o bară de fier a pontonului, îi aștepta un alt capăt de funie. Marian l-a apucat, l-a dezlegat și a început să tragă de el. Marius Țiparul nu își mai găsea locul. Punea mâna pe ponton, împingând sau trăgând barca, se învârtea în loc, se dădea după vărul lui, uitându-se la apă, râdea așa, ca prostul, parcă avea streche.

— Ce-ai, mă? Stai locului c-o să cazii! i-a strigat Marian.

Țiparul nu i-a răspuns. Continua să râdă și să se agite în jurul lui. De la un moment a început să tragă și el de funie. Barca înainta pe măsură ce aceasta ieșea din apă.

— Ți-am spus să stai locului! s-a răstit vărul lui. Treci în fundul bărcii!

Țiparul s-a făcut că nu aude. Îi arăta ceva spre apă, chicotind. Acolo începuseră să apară primele ochiuri ale setcii. Plutele albe ieșeau pe rând la iveală lucind în lumina roșiatică a apusului. Marian apuca plutele cu mâinile lui puternice și le ridica în sus. Plasa se arăta albă, lăsând

picuri cristalini să se repeadă înapoi în apă. Începură să apară și peștii. Se zbăteau captivi între ațe. Marian îi scotea din setcă și îi arunca pe fundul bărcii. Marius se repezea la ei țopăind de bucurie. Îi cântărea pe fiecare hlizindu-se și îi vâra într-un sac. Începură să se înmulțească: carași, ciortani cu aripioarele roșii, plătici albe, avaiți lunguieti, știuculițe cu bot de rață, șalăiași dungați. La fiecare, Marius chiuia și se minuna cum se umplea încet, încet sacul. Marian își continua munca, trăgând de codolca setcii și ducând barca după el. La un moment dat, se opri și privi cu atenție spre plase.

— Ia uite-o, cumătra! exclamă el. A venit tocmai din mare!

Țiparul se apropie ca fulgerul. O păstrugă! O păstrugă măricică, grăsuță, cu ciocul prelung, se odihnea liniștită în plase. Bucuria îi cuprinse pe amândoi. Marian o apucă atent și o aduse deasupra bărcii. Marius se apropie și vru el să o ia în brațe. Marian n-ar fi vrut să-l lase, să n-o scape, dar i-o dădu în cele din urmă. Copilul stătea cu ea ca pierdut și o privea rânjind. Peștele zăcea în brațele lui ca o cârpă. Deodată, ca din senin, începu să se zbată. Căzu din brațele tremurate și se pierdu în adânc.

— Ce-ai făcut, blegule? Treci, că ești prost! strigă Marian supărat. Îl goni pe căscat. Se uită și el după păstrugă, dar nu era chip să vezi măcar un solz.

— Of! făcu vărul cu năduf. Ți-am zis să stai locului! Ptiu! Și cred că avea și icre! Ah! Ah! Asta e! se consolă el. Treci la rame acum, că eu am obosit.

Țiparul, însă, nu s-a consolat. Cât a vâslit, apoi pe drum și zile la rând s-a gândit la păstruga pe care n-a fost în stare să o țină în brațe cum trebuie. L-a frământat ciuda și a rămas cu o părere de rău dureroasă. Până la urmă s-a consolat cu gândul că va prinde alta. Și s-a pus pe treabă, continuându-și foiala zilnică...

Goana

Băiatul aleargă bezmetic pe câmpul denivelat. Sare peste tufele dese, verzi, se afundă în gropile umede, taie maidanul de-a dreptul, croindu-și singur potecă pe pământul sălbatic. În brațe poartă, ca pe un prunc, punga în plasticul căreia se ghicesc două cozi mari de pește. Denivelările terenului îl fac să se zdruncine din tot corpul, dar el își continuă drumul strângându-și la piept comoara ce îl face să zâmbească în vânt.

Depart, la sute de metri, se zărește digul de la marginea orașului. Ochii lui, însă, nu-l văd. Ei se odihnesc pe fața de masă apretată a mamei, pe farfuria cu flori roșii, pe plachia de crap care îl așteaptă aburindă, pe mămăliga fierbinte de alături. Gura i se umple de parfumul mâncării gătite de mama. Ochii exultă la imaginea tatălui și a fraților adunați în jurul mesei și înfruptându-se din peștele adus de el acasă. Ce desfătare!...

Peștii i-a căpătat prin munca lui și asta îl face extrem de mândru. El, cu mâinile lui, a săpat pământul cleios două ore și a scos din el râmele negre, groase, inelate, săltând de bucurie la fiecare și așezându-le în borcanul verzui. El a găfâit, el a transpirat, pe el l-a durut spatele și l-au usturat ochii. El a alergat ca nebunul până la Bazinul Mare, unde îl aștepta pescarul cu multe lansete. Lui i-a spus omul să aștepte și s-a dus la apă, de unde a scos un juvelnic în care se zbăteau patru crapi mari, cât pâinile de cinci kilograme. Pe el l-a chemat să-și aleagă doi, pe care i-o vrea. El i-a apucat de cozi și i-a băgat în pungă, nevenindu-i să creadă că sunt ai lui. A mulțumit și a tulit-o de l-a speriat și pe om... a tulit-o ca ars cu fierul roșu... s-a dus... s-a tot dus...

Tricoul i s-a rupt într-o creangă de cătină, dar nu i-a păsat, și-a continuat drumul ca săgeata, săltând mereu povara care pare că se îngreunează cu fiecare pas. De pe frunte se aruncă spre bărbie boabe mari de sudoare fierbinte, îi invadează ochii și-i irită, îi curg în gură, le simte gustul sărat. Își zorește picioarele care simte că o să-l lase, dar nu se oprește... încă zece pași... încă zece... și încă zece...

Auleu!!!

Nu se poate!!!

L-au văzut!!!

Pe dig, doi băieți. Alde Mucea, bătăușii. Gelu, cu brațele groase și ceafa ca de taur, merge înainte ca blegul, privind într-o parte și-n alta, așa, fără spor. În spatele lui, Adi Praștia, mic și slab, dar al dracului, cu un băț gros în mână, lovind tufele din cale cu ură. Își fac semne, se uită spre el, se abat din drum...

Băiatul începe să tremure. Se lasă ca un bolovan la pământ, se întinde pe burtă. În minte i se bulucesc mii de planuri de salvare. Cum să scape teafăr cu tot cu pești? Bătaie oricum va mânca, așa cum a mâncat de multe ori. Dar peștii, peștii măcar să-i salveze, să nu i-i ia! Cum stă culcat pe burtă, cu punga alături, privește disperat în toate părțile. Aproape de el, la nici cinci metri, zărește o adâncitură în pământ. Se repede acolo, aruncă punga și rupe cu mâinile încordate smocuri-smocuri de iarbă, le azvârle peste plasticul colorat.

Băieții se apropie. El se ridică repede și se îndepărtează, făcându-se că nu i-a văzut. Merge cu privirea înainte, cântând.

— Ce faci, Grasule? Nu ne bagi în seamă? Îl săgetează o voce subțire. Bă, cu tine vorbesc! Noi suntem invizibili? Bă, grăsan!

Se oprește. Dacă fuge, îl vor ajunge și va fi mai rău. Mai bine stă pe loc. Fie ce-o fi!

Adi Praștia se apropie de el și își pregătește bâta ca un jucător de baseball. Își ia elan, se apropie de capul victimei și se avântă cu putere. La câțiva centimetri, se oprește brusc. Băiatul ferește instinctiv capul și îl ascunde sub brațe.

— Ha! Ha! se amuză Praștia. Ce, bă, te-ai speriat? Uită-te la el! Te-ai îngălbenit, ai?

— Lasă-l, mă, în pace, se face Gelu că îi ia apărarea. Ăsta-i pretenul meu!

Îl ia de după gât.

— Ia zi, Grasule, nu ești tu pretenul meu?

Prietenul lui! Vai de el! Sigur vrea să îl pună să fure ceva. Glasul matahalei dublează gândul băiatului.

— Auzi, Grasule, nu ești tu pretenul meu? Nu te-am apărat eu mereu?

Da! Ce l-a mai apărat: una-n coaste, una-n cap, una la gioale...

— Auzi, continuă Gelu, mi-aduci și mie nește smochine d-elea dulci de la mamai-ta?

Băiatul se codește. Smochine mai gustoase ca cele de la mamaia Chița nu sunt în tot orașul. Mai bine ia bătaie decât să dea așa bunătați unor haimanale nenorocite.

— Nu mă lasă, băiguie el, știind ce-l așteaptă.

Adi Praștia pregătește iar bâta:

— Bă! Ne dai?

— Lasă-l, mă, îl apără Gelu. Hai, mă, Grasule, vezi cum ești? Eu îți zic cu frumosu' și tu?

Îi trage o palmă amicală după ceafă. Băiatul se lasă pe vine. Își bagă capul între palme și așteaptă loviturile icnind. Gelu se uită la el cu ură și își șterge nasul cu dosul palmei. Cum îl vede așa, jos, ca o oaie bleagă, îi vine o poftă seacă să-i frigă una. Brusc, se îndoaie de trup și îi zvârle un pumn în coaste.